

Gdy zaatakuje żmija

Ukąszenia żmii zdarzają się rzadko i nie są śmiertelne. Mogą być jednak groźne dla dzieci i osób starszych. Co zrobić w sytuacji, kiedy do nich dojdzie?

Węże jadowite występują głównie w tropikach. Można je jednak spotkać na całym świecie. W Polsce mamy tylko jeden gatunek takich węży – żmiję zygzakowatą – która jest pod całkowitą ochroną.

Gdzie można spotkać żmiję

W Polsce żmije występują na terenie całego kraju. Wybierają siedliska o chłodnym mikroklimacie. Są często spotykane na obrzeżach lasów, podmokłych łąkach, polanach leśnych czy halach górskich. Chętnie przebywają pod kamieniami, krzewami lub wśród korzeni drzew. Lubią też wygrzewać się w słońcu.

Jak rozpoznać żmiję

Żmija występuje w kilku odmianach: czarnej, szarej i brunatnej. Na grzbiecie ma wyraźny zygzak, który jest ciemniejszy od barwy podstawowej. Osiąga długość ok. 80 cm. Ma płaską głowę o trójkątnym zarysie, która jest wyraźnie oddzielona od reszty ciała. Łuski na głowie tworzą wzór przypominający literę X, Y lub V. Ma pionowe źrenice. Chcąc wystraszyć przeciwnika, głośno syczy.

Gdy dojdzie do ukąszenia

Żmija zapada w sen zimowy, dlatego ukąszenia zdarzają się tylko w ciepłych miesiącach. Najbardziej niebezpieczne są wiosenne ukąszenia, kiedy wąż obudzi się ze snu. Żmija jest aktywna tylko w ciągu dnia. Nigdy nie atakuje pierwsza, przed ludźmi zwykle ucieka. Kąsa tylko w ostateczności, gdy ktoś próbuje ją chwycić lub zadaje jej ból.

Najwięcej przypadków pokąsania przez jadowite węże zdarza się podczas próby ich schwymania, zabicia lub wypuszczenia.

Podczas kąsania żmija wprowadza w organizm człowieka jad. Najbardziej niebezpieczne są zranienia w okolicy szyi i twarzy. Zazwyczaj jednak ukąszenia dotyczą stóp i łydek oraz dłoni i przedramion. Ukąszenie jest najbardziej niebezpieczne dla dzieci i osób starszych, dla dorosłego bardzo rzadko może być śmiertelne.

Następstwa pokąsania zależą od miejsca zranienia, ilości wprowadzonego jadu i stanu zdrowia osoby poszkodowanej. Ilość wstrzykniętego jadu zależy od:

- głębokości wbicia zębów i przecięcia skóry
- stopnia wypełnienia gruczołów jadowych
- rozmiaru gada
- poziomu jego rozdrażnienia.

Stres, niepokój czy aktywność ruchowa mogą pogorszyć stan zdrowia ukąszonego.

Jak rozpoznać ukąszenie

W miejscu ukąszenia przez żmiję powstaną charakterystyczne ranki – dwa ślady po zębach jadowych. Odczujemy też miejscowy ból. Jeśli wąż wstrzyknął jad, to dodatkowo mogą wystąpić:

- zaczerwienienie i zasinienie
- narastający obrzęk
- zawroty i bóle głowy
- nudności i wymioty
- przyspieszenie tętna
- spadek ciśnienia krwi
- wybroczyny i surowicze pęcherze
- niebieskawe przebarwienie wzdłuż ukąszonej kończyny
- nadmierna potliwość i pragnienie.

U dzieci objawy są bardziej nasilone, często dochodzi do utraty przytomności.

Jeśli do około 10 minut od kontaktu ze żmiją nie pojawi się ani obrzęk, ani zaczerwienienie w okolicy ukąszenia, można podejrzewać, że jad nie został wpuszczony.

Jak zareagować po ukąszeniu

Jeśli dojdzie do ukąszenia, osoba poszkodowana i udzielająca pomocy powinny zachować spokój. Podczas udzielania pierwszej pomocy:

- przemyj ranę (najlepiej mydłem), aby usunąć jad i bakterie ze skóry
- na ranę możesz położyć zimny okład, żeby zmniejszyć obrzęk
- unieruchom ukąszoną kończynę i poruszaj się powoli, by jad wolniej rozprzestrzenił się po organizmie.

Po ukąszeniu przez żmiję wskazana jest wizyta w szpitalu lub wezwanie karetki. Może się okazać, że konieczne będzie podanie surowicy i zastrzyku chroniącego przed tężcem. W 30-60 proc. przypadków żmija kąsa na sucho (bez wstrzyknięcia jadu). Wtedy też warto skonsultować się z lekarzem. Istnieje możliwość wystąpienia opóźnionej reakcji na jad.

Widywane w filmach wysysanie jadu z rany nie ma najmniejszego sensu i nie należy tego robić. Większość węży w Polsce nie jest jadowita. Jednak każdy z nich może boleśnie ukąsić.

Jak uniknąć ukąszenia

1. Jeżeli podczas spaceru napotkasz wygrzewającą się żmiję, zostaw ją w spokoju. Wycofaj się spokojnie lub obejdz miejsce, w którym leży.
2. Na wędrowniki w obszarach występowania węża zakładaj twarde, całkowicie zakryte i wysokie obuwie.
3. Przed zbieraniem jagód, malin lub grzybów, załóż rękawiczki i bluzkę z długim rękawem.
4. Jeśli w miejscu występowania żmij są z Tobą dzieci, pilnuj ich – powinny poruszać się za dorosłymi.
5. Chodząc po lesie, biegając po łące, leżąc w stogach siana, bądź przygotowany na spotkanie ze żmiją. Patrz pod nogi, obserwuj otoczenie i zachowuj spokój.

Jak zareagować, gdy zbliża się do Ciebie osa, pszczoła lub szerszeń? Co zrobić, gdy dojdzie do użądlenia? Informacje na ten temat znajdziesz w artykule [Użądlenia, ukąszenia i uktucia owadów.](#)